

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula II. Quae sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se, de Sophist

urn:nbn:de:bsz:31-102400

REGULA II.

Quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se, de Sophist. Elench. Cap. VI.

§. 8.

I. Elicitur hoc axioma ex *III. Phys. t. 10.* eoque abutuntur Anti-Trinitarii ad distinctionem realem personarum in divinitate improbandam. Cum enim tres personæ realiter sint idem essentia divina, sequitur, eas etiam realiter idem inter se esse. Thomistæ id etiam usurpant contra Scotum & Nominales, qui potentias animæ ab ipsâ animâ realiter non distinguunt. Si enim, ajunt, potentia animæ sunt idem uni tertio, nempe ipsi animæ substantiæ, sequitur, eas quoque easdem esse inter se, & per consequens inter se non distinguui.

II. Varii varias excogitarunt hujus Regulæ explanationes & limitationes; nos breviores erimus. Thomas *P. I. Q. XXVIII. a. III.* dicit, eam valere in iis, quæ sunt eadē uni tertio re & ratione, quod & Capreolus sequitur *I. dist. II. quest. II. a. I.* Et certè hic sensus fundamentum habet in *cit. s. 10. L. III. Phys.* Ibi enim probaturus Aristoteles, motum esse actum entis in potentiâ, non quatenus actu est, sed quatenus potentiâ est, docet, cum subjectum motus sit & actu & potentiâ, (sicut v. g. æs, ex quo statua fieri potest, actu æs est, & potentiâ statua), non idem esse κατὰ τὸν λόγον ratione
fen

REGU.

seu formaliter subiectum motus, ut v. g. as actu esse ars, & potentiâ esse statuum. Quod ut demonstrat, sumit exemplum à contrariis. Ponamus, subiectum morbi & sanitatis esse sanguinem; statuit Aristoteles, non esse ratione idem, sanguinem actu esse, & potentiâ valere seu sanum esse; nam aliâs etiam idem esset, actu esse sanguinem, & potentiâ ægrotare, cum sit par ratio. Probat autem, quod potentiâ valere, & potentiâ ægrotare, non sint idè ratione cum hoc tertio, quod est, sanguinem actu esse, quia aliâs essent eadem inter se ratione, (at certè non sunt ratione eadem inter se, potentiâ valere, & potentiâ ægrotare, aliâs enim valere & ægrotare ratione idem essent) quæ consequentia non aliunde, nisi ex axioma nostro robur habet, nempe, *quodcumq; sunt eadem ratione uni tertio, sunt quoq; ratione inter se eadem.*

III. Sunt, qui sensum istum rejiciunt, propterea, quod hoc axioma sit fundamentum consequentiæ Syllogisticæ, quatenus nimirum vellet, quod, quando duo extrema conjunguntur uni tertio, nempe termino medio, (in præmissis) tunc etiam inter se (in conclusione) sint conjungenda. At si, inquiunt, principium istud loquitur de iis, quæ re & ratione uni tertio idem sunt, tunc non distinguerentur tres termini in Syllogismo, sed semper idem inferretur ex eodem.

IV. Nos dicimus, Regulam hanc utique veram esse de iis, quæ re & ratione eadem sunt uni tertio;

tio;
ductu
se etia
one u
tio §.
cipiu
aliqu
dem u
Gabri
se) id
dam
Philo
sed ro
quam
ratio

V.
scrib
terti
porti
mod
ratio
uni t
ter se
ad. ci

VI
ad ve
tio fr
uni t
maai

tio; id quod clarè discursus § II. ex Aristotele adductus ostendit; sed non solum. Extendit enim se etiam ad ea, quæ aliò modò, & plus quàm ratione uni tertio eadem sunt. Neque plus probat ratio §. *preced.* adducta, etsi ponatur, eam esse principium consequentiæ Syllogisticæ. Certè, quia aliquem Theologum & Philosophum esse, sunt idem uni tertio, nempe Gabrieli. (ponunt enim, Gabrielem simul Philosophum & Theologum esse) idè inter se idem sunt, ita ut dici possit: *Quidam Philosophus est Theologus.* Ubi certum est, Philosophum esse, & Theologum, non ratione, sed re solum & subjecto idem esse cum Gabriele: quam ob causam & Philosophus & Theologus nõ ratione & conceptu, sed re solum inter se idè sunt.

V. Unde rectè Suarez. *Disp. Met. III. s. III. n. 8* scribit, illud axioma: *Quæcumque sunt eadem uni tertio, sunt eadè inter se, intelligendū esse cum proportionè.* Nam si sunt eadem re uni tertio, simili modò erunt eadem re inter se, poterunt autem ratione esse diversa. Si autem re & ratione sint uni tertio eadem, erunt eodem modò eadem inter se; quamvis id non sit ad palatum Cajetano *ad. cit. loc. Tome.*

VI. Cæterum vulgata explicatio est, requiri ad veritatem Regulæ, ut aliqua sint eadem uni tertio *singulari*: nam fieri posse, ut aliqua idem sint uni tertio *universali*, nec tamen inter se sint idem, manifestum est. Nam homo & leo sunt eadè animalia:

mali: namque & homo est animal, & leo est animal; nec tamen sunt eadem inter se: non enim homo est leo; eademque est ratio omnium, quæ specie differunt, sunt enim idem cum genere, inter se tamen idem non sunt.

VII. Dicis: Tres personæ sunt idem essentia divina, quæ est aliquid singulare; nec tamen inter se sunt idem.

VIII. Respondent addendô id, quod scilicet ita debeat esse singulare, cui aliqua idem sunt, ut sit quod, incommunicabile. Jam licet essentia divina sit singularis, quia tamen communicabilis est tribus personis, ideò non mirum esse, illas personas non esse inter se idem, etsi essentia idem sint.

IX. Nempe, licet essentia divina singularis sit, refert tamen naturam universalis, in eò nimirum, quod, sicut universale prædicatur de pluribus; (ut homo de pluribus & diversis suppositis, Petro, Paulo, Johanne, &c. sic divina essentia prædicatur de pluribus realiter distinctis suppositis seu personis, contra ingenium aliorum singularium. Per hoc tamen essentia divina nõ est numeranda in rebus universalibus, sed est & manet maximè singularis, propterea, quòd de natura & ratione universalis est, ita de pluribus prædicari, ut in illis multiplicetur, (sicut humana natura multiplicatur in Petró, Pauló, & Johanne, sunt enim tres distinctæ in illis humanæ naturæ, & ipsi sunt tres homines) at divina essentia nõ multiplicatur in divinis

nis per
nec tr
illa eff
gulari
cedat a
multis
requir
Et per
Anti T
X.
gistica

dicat S
logis m
si fiat,
Syllog
erit co
C
F
E
Sed sic
ter, tan
vina, es
Gregor
XI.
ma, no

nis personis: non enim tres sunt essentiae divinae nec tres Dei, sed tres personae. Sic ergo dici potest, illa esse eadem inter se, quae sunt eadem uni tertio singulari, quod scilicet ita singulare est, ut non accedat ad naturam universalium in eo, quod de multis praedicetur. Et hoc est, quod alii dicunt, requiri, ut illud singulare sit incommunicabile. Et per hoc jam responsum est ad argumentum, Anti-Trinitariorum §. 1. adductum.

X. Quod si igitur argumentum in forma syllogistica proponatur, hoc modo.

Essentia divina est pater.

Essentia divina est Filius, vel Filius est essentia divina.

E. Filius est Pater.

dicat Scotus I. Prior. Q. XI. hunc & similes Syllogismos debere exigi ad dictum de omni; quod si fiat, Majorem falsam reddi. Ut igitur positus Syllogismus ad dictum de omni conformetur, sic erit constituendus:

Omne quod est essentia divina, est Pater.

Filius est essentia divina.

E. Filius est Pater.

Sed sic licet verum sit hoc: *Essentia divina est Pater*, tamen haec Major: *Omne quod est essentia divina, est pater*, est falsa. Vide ibid. Scotum & Gregorium I. dist. V. q. I.

XI. Quantum ad dubium de facultatibus animae, non est difficile Scotistis & Nominalibus re-

fff

spou

spondere. Qui enim statunt, facultates esse idem cum animâ realiter, possunt etiam concedere, eas inter se realiter idem esse, v. g. reipsâ intellectum esse voluntatem, quamvis non sequatur inde, eas nec ratione distingui.

XII. Plura de hâc Regulâ videri possunt apud Durandum III. dist. XXI. q. I. Gregorium I. dist. XXXIII. q. I. ad tertium principale. Marfilium, I. O. VI. art. III. Soarium l. c. Vazquez Part. I. Tom. II. disp. CXXIII. n. 2. & seqq. Mendozam disput. X. s. XVI. Arnisaum in notis ad Crollium Lib. III. c. III. & alios.

REGULA III.

Quorum casus & conjugata sunt eadem, illa ipsa sunt eadem. Aristoteles VII.

Top. c. I. §. 2.

I. Agit Aristoteles l. c. de Locis *sejusdem* & *diversi*, ex quò nonnullas huc transferentius maximas. Loquitur autem de iis, quæ unum sunt, *κνρϊώτα*: primario vel maxime proprie, nempe quæ sunt idem numero, & quidem formaliter & simpliciter, quemadmodum §. III. Aristoteles ipse vocat *ἀπλῶς ταῦτα*. Et dicit rectè Schegkius in hunc loc. ea, quæ ratione definitionis unum sunt, unum numero esse dici: quod est secundum ipsum Aristotelem I. Top. c. VI. supra Reg. I. allegatum, & Lib. II. omnium maxima unitas, ait. & *ἀδεντιτ ας seu ταυτότης ἐστ̄ formalis*, cujus probatio

h. l.